Kohtulahendite kogumik

ÜLDKOHTU OTSUS (üheksas koda laiendatud koosseisus)

29. september 2021 *

Konkurents – Kartellid – Alumiinium- ja tantaal-elektrolüütkondensaatorite turg – Otsus, millega tuvastatakse ELTL artikli 101 ja EMP lepingu artikli 53 rikkumine – Hindade kooskõlastamine kogu EMPs – Tütarettevõtja toime pandud rikkumise süüks panemine emaettevõtjale – 2006. aasta suunised trahvide arvutamise kohta – Rikkumise raskus – Trahvisumma suurendamine korduvuse alusel – Proportsionaalsus – Täielik pädevus

Kohtuasjas T-341/18,

Nec Corp., asukoht Tōkyō (Jaapan), esindajad: advokaadid O. Brouwer ja A. Pliego Selie ning *solicitor* R. Bachour,

hageja,

versus

Euroopa Komisjon, esindajad: A. Cleenewerck de Crayencour, L. Wildpanner ja F. van Schaik,

kostja,

mille ese on ELTL artiklil 263 põhinev nõue esimese võimalusena tühistada komisjoni 21. märtsi 2018. aasta otsus C(2018) 1768 (final) [ELTL] artiklis 101 ja EMP lepingu artiklis 53 sätestatud menetluse kohta (juhtum AT.40136 – kondensaatorid), kuna selles otsuses järeldatakse, et hageja on isiklikult osalenud rikkumises, ning teise võimalusena tühistada talle määratud trahvid või vähendada trahvisummat,

ÜLDKOHUS (üheksas koda laiendatud koosseisus),

koosseisus: koja president M. J. Costeira (ettekandja), kohtunikud D. Gratsias, M. Kancheva, B. Berke ja T. Perišin,

kohtusekretär: ametnik E. Artemiou,

arvestades menetluse kirjalikku osa ja 12. oktoobri 2020. aasta kohtuistungil esitatut,

on teinud järgmise

* Kohtumenetluse keel: inglise.

otsuse [1]

Vaidluse taust

Hageja ja asjaomane sektor

1 Hageja Nec Corp. on Jaapanis asuv äriühing, kes toodab ja müüb tantaal-elektrolüütkondensaatoreid.

2 1. augustist 2009 kuni 31. jaanuarini 2013 kuulus hagejale 100% osalus Nec Tokin Corporationis, nüüd Tokin Corp.

3 Kõnealune rikkumine puudutab alumiinium-elektrolüütkondensaatoreid ja tantaal-elektrolüütkondensaatoreid. Kondensaatorid on elektrilised komponendid, mis salvestavad energiat elektriväljas elektrostaatilisel teel. Elektrolüütkondensaatoreid kasutatakse peaaegu kõigis elektroonikaseadmetes, nagu personaalarvutid, tahvelarvutid, telefonid, kliimaseadmed, külmikud, pesumasinad, autotööstuses kasutatavad tooted ja tööstusseadmed. Klientuur on seega väga mitmekesine. Elektrolüütkondensaatorid, täpsemalt alumiinium-elektrolüütkondensaatorid ja tantaal-elektrolüütkondensaatorid, on tooted, mille hind on konkurentsivõimelisuse oluline näitaja.

Haldusmenetlus

4 Panasonic ja tema tütarettevõtjad esitasid 4. oktoobril 2013 Euroopa Komisjonile tähise saamise taotluse kooskõlas komisjoni teatise, mis käsitleb kaitset trahvide eest ja trahvide vähendamist kartellide puhul (ELT 2006, C 298, lk 17; edaspidi „2006. aasta koostööteatis“), punktidega 14 ja 15, esitades teavet väidetava rikkumise olemasolu kohta elektrolüütkondensaatorite sektoris.

5 28. märtsil 2014 nõudis komisjon vastavalt nõukogu 16. detsembri 2002. aasta määruse (EÜ) nr 1/2003 [ELTL] artiklites [101 ja 102] sätestatud konkurentsieeskirjade rakendamise kohta (EÜT 2003, L 1, lk 1; ELT eriväljaanne 08/02, lk 205) artiklile 18 teavet paljudelt elektrolüütkondensaatorite sektoris tegutsevatelt ettevõtjatelt, sealhulgas hagejalt.

6 Hageja esitas koos Tokiniga 21. mail 2014 komisjonile taotluse trahvisumma vähendamiseks vastavalt 2006. aasta koostööteatisele.

7 4. novembril 2015 võttis komisjon vastu vastuväiteteatise, mis oli adresseeritud muu hulgas hagejale.

8 Komisjon kuulas vastuväiteteatise adressaadid, sealhulgas hageja ära ärakuulamisel, mis toimus 12.–14. septembrini 2016.

[1] Esitatud on üksnes kohtuotsuse need punktid, mille avaldamist peab Üldkohus otstarbekaks.

Vaidlustatud otsus

9 Komisjon tegi 21. märtsil 2018 otsuse C(2018) 1768 (final) [ELTL] artiklis 101 ja EMP lepingu artiklis 53 sätestatud menetluse kohta (juhtum AT.40136 – kondensaatorid) (edaspidi „vaidlustatud otsus“).

Rikkumine

10 Vaidlustatud otsuses tuvastas komisjon, et elektrolüütkondensaatorite sektoris on toime pandud ELTL artikli 101 ja EMP lepingu artikli 53 üks ning vältav rikkumine, milles osalesid üheksa ettevõtjat või ettevõtjate kontserni, nimelt Elna, Hitachi AIC, Holy Stone, Matsuo, Nichicon, Nippon Chemi-Con, Rubycon, Sanyo (tähistab Sanyot ja Panasonicut koos), Tokin ja hageja, keda koos nimetatakse „NEC Tokiniks“ (edaspidi koos „kartelliosalised“) (vaidlustatud otsuse põhjendus 1 ja artikkel 1).

11 Komisjon märkis sisuliselt, et kõnealune rikkumine pandi toime ajavahemikus 26. juunist 1998 kuni 23. aprillini 2012 kogu EMP territooriumil ning seisnes kokkulepetes ja/või kooskõlastatud tegevuses, mille eesmärk oli koordineerida hinnapoliitikat alumiinium-elektrolüütkondensaatorite ja tantaal-elektrolüütkondensaatorite tarnimisel (vaidlustatud otsuse põhjendus 1).

12 Kartell toimus peamiselt mitmepoolsete koosolekutena, mis peeti üldjuhul Jaapanis iga kuu või üle kuu kõrgemate müügijuhtide tasandil ja iga kuue kuu järel juhatuse liikmete, sealhulgas juhatuse esimeeste tasandil (vaidlustatud otsuse põhjendused 63, 68 ja 738).

13 Mitmepoolsed kohtumised korraldati kõigepealt ajavahemikus 1998–2003 nime „elektrolüütkondensaatorite ring“, „elektrolüütkondensaatorite konverents“ või „elektrolüütkondensaatorite koosolekud“ all. Seejärel korraldati neid ajavahemikus 2003–2005 nime „alumiinium-tantaalkonverents“, „alumiinium- või tantaalkondensaatorite rühm“ või „alumiinium-tantaalkondensaatorite koosolekud“ all. Viimaseks korraldati neid ajavahemikus 2005–2012 nime „turu-uuringu rühm“, „turundusrühm“ või „turunduskoosolekud“ all. Paralleelselt turunduskoosolekutega ja nende täiendusena korraldati ajavahemikus 2006–2008 „kulude suurenemise“ või „kondensaatorite hinnatõusu“ koosolekuid (edaspidi „kulude suurenemise koosolekud“) (vaidlustatud otsuse põhjendus 69).

14 Lisaks nendele mitmepoolsetele koosolekutele olid kartelliosalistel ka vastavalt vajadusele kahe- ja kolmepoolsed *ad hoc*-kontaktid (vaidlustatud otsuse põhjendused 63, 75 ja 739).

15 Konkurentsivastaste kontaktide raames vahetasid kartelliosalised sisuliselt teavet hindade ja tulevaste hindade, tulevaste hinnaalanduste ning nende hinnaalanduste vahemike kohta, pakkumise ja nõudluse, sealhulgas tulevase pakkumise ja nõudluse kohta, ning teatud juhtudel sõlmisid nad hinnakokkuleppeid ja täitsid ning järgisid neid (vaidlustatud otsuse põhjendused 62, 715, 732 ja 741).

16 Komisjon leidis, et kartelliosaliste tegevus oli kokkuleppe ja/või kooskõlastatud tegevuse vorm, millel oli ühine eesmärk: vältida konkurentsi hindade kaudu ja koordineerida oma tulevast tegevust elektrolüütkondensaatorite müügiga seoses, vähendades sel viisil ebakindlust turul (vaidlustatud otsuse põhjendused 726 ja 731).

17 Komisjon jõudis järeldusele, et sellel tegevusel oli üks konkurentsivastane eesmärk (vaidlustatud otsuse põhjendus 743).

Tokini ja hageja vastutus

18 Komisjon tuvastas, et Tokin on vastutav tema otsese osalemise tõttu kartellis alates 29. jaanuarist 2003 kuni 23. aprillini 2012, välja arvatud kulude suurenemise koosolekute osas (vaidlustatud otsuse põhjendused 944 ja 1022 ning artikli 1 punkt e).

19 Lisaks tuvastas komisjon, et hageja on vastutav emaettevõtjana, kellele kuulus kogu osalus Tokini kapitalis alates 1. augustist 2009 kuni 23. aprillini 2012, välja arvatud kulude suurenemise koosolekute osas (vaidlustatud otsuse põhjendused 945 ja 1022 ning artikli 1 punkt e).

Hagejale määratud trahvid

20 Vaidlustatud otsuse artikli 2 punktidega f ja h määrati ühelt poolt Tokinile trahv summas 5 036 000 eurot „solidaarselt“ hagejaga ning teiselt poolt hagejale trahv summas 2 595 000 eurot.

Trahvisummade arvutamine

21 Trahvisummade arvutamiseks kasutas komisjon meetodit, mis on esitatud suunistes määruse nr 1/2003 artikli 23 lõike 2 punkti a kohaselt määratavate trahvide arvutamise meetodi kohta (ELT 2006, C 210, lk 2; edaspidi „2006. aasta suunised“) (vaidlustatud otsuse põhjendus 980).

22 Esiteks võttis komisjon hagejale määratud trahvide põhisumma kindlaksmääramisel 2006. aasta suuniste punkti 13 kohaselt arvesse müügiväärtust rikkumises osalemise viimasel täisaastal (vaidlustatud otsuse põhjendus 989).

23 Komisjon arvutas müügiväärtuse välja alumiinium-elektrolüütkondensaatorite ja tantaal-elektrolüütkondensaatorite müügi põhjal, mille eest esitati arved EMPs asuvatele klientidele (vaidlustatud otsuse põhjendus 990).

24 Lisaks arvutas komisjon asjaomase müügiväärtuse eraldi kahe tootekategooria puhul, milleks on alumiinium-elektrolüütkondensaatorid ja tantaal-elektrolüütkondensaatorid, ning kohaldas neile sõltuvalt kestusest erinevaid kordajaid (vaidlustatud otsuse põhjendus 991).

25 Hageja puhul määras komisjon kordajaks 2,72, mis vastas ajavahemikule 1. augustist 2009 kuni 23. aprillini 2012 (vaidlustatud otsuse põhjendus 1007, tabel 1).

26 Komisjon määras rikkumise raskuse alusel müügiväärtuse osakaaluks 16%. Sellega seoses leidis ta, et hindade kooskõlastamise horisontaalsed „kokkulepped“ olid juba oma laadilt ELTL artikli 101 ja EMP lepingu artikli 53 kõige raskemad rikkumised ning et kartell hõlmas kogu EMP territooriumi (vaidlustatud otsuse põhjendused 1001–1003).

27 Komisjon kohaldas 2006. aasta suuniste punkti 25 alusel 16% suurust lisasummat, selleks et tagada määratud trahvi piisavalt hoiatav mõju (vaidlustatud otsuse põhjendus 1009).

28 Seetõttu kehtestas komisjon Tokinile solidaarselt hagejaga määratava trahvi põhisummaks 6 108 000 eurot (vaidlusaluse otsuse põhjendus 1010, tabel 2).

29 Teiseks, mis puudutab trahvi põhisumma kohandamist, siis ühelt poolt vähendas komisjon Tokini ja hageja trahvi põhisummat kergendavate asjaolude alusel 3%, kuna nende osalemine kulude vähenemise koosolekutel ei olnud tõendatud ega olnud tõendeid, et nad olid neist koosolekuist teadlikud (vaidlustatud otsuse põhjendus 1022).

30 Teiselt poolt leidis komisjon, et kõnealuse rikkumise toimepanemise ajal oli hageja juba tunnistatud vastutavaks konkurentsivastase tegevuse eest, mis seisnes hindade kooskõlastamises „personaalarvutitele/serveritele spetsialiseerunud suurte algseadmete tootjate (OEM)“ suhtes ajavahemikus 1. juulist 1998 kuni 15. juunini 2002. Komisjon tuvastas selle esimese rikkumise 19. mai 2010. aasta otsusega C(2011) 180/09 (final) ELTL artikli 101 ja EMP lepingu artikli 53 kohase menetluse kohta (juhtum COMP/38.511 – DRAM) (edaspidi „DRAMi otsus“). Seetõttu järeldas komisjon, et hageja trahvi põhisummat tuleb korduvuse kui raskendava asjaolu tõttu suurendada 50% (vaidlustatud otsuse põhjendused 1011–1013).

31 Kolmandaks vähendas komisjon Tokini ja hageja puhul 2006. aasta koostööteatise alusel tehtud koostöö eest 15% võrra kogu trahvisummat, mis oleks neile rikkumise eest muidu määratud (vaidlustatud otsuse põhjendused 1104 ja 1105).

32 Seetõttu määras komisjon Tokinile solidaarselt hagejaga trahvi kogusummaks 16 445 000 eurot (vaidlustatud otsuse põhjendus 1139, tabel 3).

[…]

Menetlus ja poolte nõuded

34 Hageja esitas hagiavalduse, mis saabus Üldkohtu kantseleisse 31. mail 2018.

35 Komisjoni esitatud kostja vastus saabus Üldkohtu kantseleisse 26. septembril 2018.

36 Repliik ja vasturepliik esitati Üldkohtu kantseleisse vastavalt 22. novembril 2018 ja 29. jaanuaril 2019.

37 Üldkohtu teise koja ettepanekul otsustas Üldkohus kodukorra artikli 28 alusel suunata kohtuasja edasi laiendatud koosseisule.

38 Kuna Üldkohtu kodade koosseisu muudeti kodukorra artikli 27 lõike 5 alusel, siis määrati ettekandja-kohtunik üheksandasse kotta laiendatud koosseisus, kellele anti seetõttu lahendada käesolev kohtuasi.

39 Ettekandja-kohtuniku ettepanekul otsustas Üldkohus (üheksas koda laiendatud koosseisus) avada menetluse suulise osa ning esitas kodukorra artiklis 89 ette nähtud menetlust korraldavate meetmete raames pooltele kirjalikud küsimused. Pooled vastasid neile küsimustele ettenähtud tähtajal ning nende kohtukõned ja vastused Üldkohtu küsimustele kuulati ära 12. oktoobri 2020. aasta kohtuistungil.

40 Pärast kohtunik B. Berke surma 1. augustil 2021 jätkasid kolm kohtunikku, kes on käesolevale kohtuotsusele alla kirjutanud, nõupidamist vastavalt kodukorra artiklile 22 ja artikli 24 lõikele 1.

41 Hageja palub Üldkohtul:

– esimese võimalusena tühistada vaidlustatud otsuse artikli 1 punkt e osas, milles leitakse, et ta isiklikult osales vaidlustatud otsuses käsitletud rikkumises;

– teise võimalusena tühistada vaidlustatud otsuse artikli 2 punkt h osas, milles määrati üksnes talle trahv, mida oli korduvuse alusel suurendatud;

– kolmanda võimalusena vähendada vaidlustatud otsuse artikli 2 punktides f ja h talle määratud trahve;

– mõista kohtukulud välja komisjonilt.

42 Komisjon palub Üldkohtul:

– jätta hagi rahuldamata;

– mõista kohtukulud välja hagejalt.

Õiguslik käsitlus

43 Hageja esitab kolm väidet, et põhjendada nii esimese võimalusena esitatud nõuet tühistada vaidlustatud otsus osaliselt kui ka teise võimalusena esitatud nõudeid, milles palutakse tühistada talle määratud trahvid või vähendada nende summat. Need väited puudutavad erinevaid vigu ja rikkumisi, mille komisjon tegi ning mis puudutavad vastavalt esimese väite puhul trahvisumma suurendamist korduvuse alusel, teise väite puhul hageja vastutuse kvalifitseerimist rikkumises ja kolmanda väite puhul hagejale määratud trahvisummade arvutamist.

Nõuded, milles palutakse tühistada vaidlustatud otsus

[…]

Esimene väide, et trahvisummat on korduvuse alusel suurendatud

70 Esimeses väites leiab hageja, et kuna vaidlustatud otsuse artikli 2 punktis h on suurendatud tema trahvi korduvuse alusel, siis on selles rikutud õigusnormi ja tehtud hindamisviga ning on rikutud põhjendamiskohustust ja proportsionaalsuse põhimõtet. Väide koosneb sisuliselt kolmest osast.

[…]

74 Komisjon vaidleb neile argumentidele vastu.

75 Kõigepealt tuleb märkida, et mõiste „korduvus“ – nii nagu seda mõistetakse teatavates siseriiklikes õiguskordades – tähendab, et isik on pannud toime uusi rikkumisi pärast seda, kui teda on sarnaste rikkumiste eest karistatud (vt 12. detsembri 2014. aasta kohtuotsus Eni *vs.* komisjon, T-558/08, EU:T:2014:1080, punkt 275 ja seal viidatud kohtupraktika).

76 Liidu konkurentsiõiguse rikkumistega seoses võib trahvi põhisummat suurendada, kui komisjon leiab raskendavaid asjaolusid. Üks raskendavatest asjaoludest on korduvus, mida 2006. aasta suuniste punkti 28 esimeses taandes määratletakse kui olukorda, kus pärast seda, kui komisjon või pädev riigiasutus on avastanud ELTL artikli 101 või 102 rikkumise ettevõtja poolt, jätkub samasugune või analoogne rikkumine või pannakse toime uus rikkumine. Niisugusel juhul võib suurendada trahvi põhisummat iga tuvastatud rikkumise eest kuni 100% võrra.

77 Korduvuse arvessevõtmise eesmärk on mõjutada ettevõtjaid, kellel on kalduvus rikkuda konkurentsieeskirju, muutma oma käitumist. Sellepärast võib komisjon igal üksikjuhul arvesse võtta sellist kalduvust kinnitavaid asjaolusid, näiteks asjaomaste rikkumiste vahelist aega (vt 7. juuni 2011. aasta kohtuotsus Arkema France jt *vs.* komisjon, T-217/06, EU:T:2011:251, punkt 294 ja seal viidatud kohtupraktika).

78 Nagu nähtub vaidlustatud otsuse artikli 2 punktist h, suurendas komisjon käesolevas asjas hageja trahvisummat korduvuse alusel. Sellega seoses nähtub vaidlustatud otsuse põhjendustest 1011–1013, et komisjon tuvastas, et ajal, mil rikkumine toime pandi, oli hageja juba tunnistatud vastutavaks konkurentsivastase tegevuse eest DRAMi otsuses. Seetõttu järeldas komisjon, et hageja trahvi põhisummat tuleb korduvuse tõttu suurendada 50% (vt eespool punkt 30).

79 Need on kaalutlused, mida arvestades tuleb analüüsida hageja argumente.

– Esimese väite esimene osa, mille kohaselt on rikutud õigusnormi, kuna trahvi suurendamine korduvuse alusel on vastuolus hageja tuletatud vastutusega

80 Hageja väidab, et trahvisumma suurendamine korduvuse alusel on vastuolus tema kui Tokini emaettevõtja tuletatud vastutusega.

81 Sellega seoses tuleb meenutada, et emaettevõtja vastutus on puhtalt tuletatud, kui see tekib ainuüksi seetõttu, et tema tütarettevõtja osales rikkumises otseselt. Nimelt tuleneb sellisel juhul emaettevõtja vastutus tema tütarettevõtja rikkumisest, mis omistatakse emaettevõtjale seetõttu, et ta moodustab oma tütarettevõtjaga ühe majandusüksuse. Järelikult sõltub emaettevõtja vastutus tingimata tütarettevõtja toime pandud rikkumise faktilistest asjaoludest, millega viimase vastutus on lahutamatult seotud (27. aprilli 2017. aasta kohtuotsus Akzo Nobel jt *vs.* komisjon, C-516/15 P, EU:C:2017:314, punkt 61).

82 Euroopa Kohus täpsustas seetõttu, et olukorras, kus emaettevõtja vastutus tulenes puhtalt tütarettevõtja vastutusest ja kus emaettevõtjale süüks pandud tegevust ei iseloomusta konkreetselt mingi muu tegur, ei saa emaettevõtja vastutus olla ulatuslikum kui tütarettevõtja oma (vt 19. jaanuari 2017. aasta kohtuotsus komisjon *vs.* Total ja Elf Aquitaine, C-351/15 P, EU:C:2017:27, punkt 44 ja seal viidatud kohtupraktika).

83 Samadel põhjustel täpsustas Euroopa Kohus, et olukorras, kus ükski muu tegur ei iseloomusta konkreetselt emaettevõtjale süüks pandud tegevust, tuleb tütarettevõtjale solidaarselt emaettevõtjaga määratud trahvi vähendamist üldjuhul laiendada emaettevõtjale, kui nõutavad menetlusõiguslikud tingimused on täidetud (vt 27. aprilli 2017. aasta kohtuotsus Akzo Nobel jt *vs.* komisjon, C-516/15 P, EU:C:2017:314, punkt 62 ja seal viidatud kohtupraktika).

84 Siiski nähtub sellest kohtupraktikast, et emaettevõtjale omased tegurid võivad põhjendada seda, et tema vastutust ja tütarettevõtja vastutust hinnatakse erinevalt, isegi kui esimese vastutuse aluseks on ainuüksi teise rikkumine (vt selle kohta 27. aprilli 2017. aasta kohtuotsus Akzo Nobel jt *vs.* komisjon, C-516/15 P, EU:C:2017:314, punkt 74).

85 Kohtuasjas, milles vaidlustati sellise ettevõtjate kontserni, mille osad äriühingud osalesid otseselt kartellides, valdusühingu vastutus, leidis Euroopa Kohus juba, et asjaolu, et teatavatele äriühingutele ei saa aegumise tõttu enam sanktsioone määrata, ei takista menetlust läbi viimast mõne muu äriühingu suhtes, keda peetakse sama konkurentsivastase tegevuse eest vastutavaks isiklikult ja nendega solidaarselt ning kelle puhul tegu ei ole aegunud (27. aprilli 2017. aasta kohtuotsus Akzo Nobel jt *vs.* komisjon, C-516/15 P, EU:C:2017:314, punktid 71, 75 ja 76).

86 Mis puudutab täpsemalt trahvi suurendamist korduvuse tõttu, siis on Üldkohus juba leidnud, et kui konkurentsieeskirjade rikkumise korral õigustab ettevõtja üks terviklik käitumine turul seda, et erinevaid äriühinguid, kes kuulusid rikkumise ajal ettevõtjasse, peetakse põhimõtteliselt kõiki solidaarselt vastutavaks sama trahvisumma tasumise eest, tuleb teha erand juhul, kui raskendavad ja kergendavad asjaolud ning üldisemalt asjaolud, millest tulenevalt on trahvi põhisumma muutmine põhjendatud, esinevad vaid nendest mõne, mitte aga teiste suhtes. Üldkohus järeldas sellest, et üksust, kelle suhtes ei tuvastatud korduvust kui raskendavat asjaolu, ei saa pidada korduvuse tõttu trahvi suurendamisele vastava trahvi osa eest solidaarselt vastutavaks teise üksusega, kelle puhul tuvastati see asjaolu (vt selle kohta 23. jaanuari 2014. aasta kohtuotsus Evonik Degussa ja AlzChem *vs.* komisjon, T-391/09, ei avaldata, EU:T:2014:22, punkt 271).

87 Üldkohus leidis samuti, et emaettevõtja või tütarettevõtja eripärased olukorrad võivad viia erinevate summadeni, näiteks olukorras, kui emaettevõtja suhtes võetakse raskendava asjaoluna arvesse korduvust, kuid sama ei tehta tema tütarettevõtja suhtes (vt selle kohta 29. veebruari 2016. aasta kohtuotsus UTi Worldwide jt *vs.* komisjon, T-264/12, ei avaldata, EU:T:2016:112, punkt 332).

88 Käesolevas asjas tuleb märkida, et ühelt poolt tunnistas komisjon hageja vastutavaks üksnes emaettevõtjana selle konkurentsiõiguse rikkumise eest, mille oli pannud toime tema tütarettevõtja, kellega ta moodustas ühe ettevõtja ELTL artikli 101 tähenduses (vt eespool punkt 63). Teiselt poolt suurendas komisjon vaidlustatud otsuse artikli 2 punktis h trahvi korduvuse alusel üksnes hageja suhtes põhjusel, et DRAMi otsusega loeti teda juba vastutavaks sarnase konkurentsivastase tegevuse eest (vt eespool punktid 30 ja 78).

89 Sellest tuleneb, et raskendav asjaolu, mida komisjon korduvuse alusel arvesse võttis, vastab asjaolule, mis on omane hageja olukorrale ja mida ei kohaldata tema tütarettevõtjale. Seega oli põhjendatud, et komisjon hindas hageja ja tema tütarettevõtja vastutust erinevalt, ning selle hinnangu tulemusel võidakse määrata tütarettevõtja omast erinev trahvisumma.

90 Eespool punktides 83–87 meenutatud kohtupraktikast tuleneb, et korduvus kui raskendav asjaolu võib olla tegur, mis iseloomustab konkreetselt emaettevõtja tegevust ja põhjendab seda, et tema vastutus, mis on täielikult tuletatud tütarettevõtja omast, on sellest ulatuslikum (vt selle kohta ja analoogia alusel 13. detsembri 2018. aasta kohtuotsus Deutsche Telekom *vs.* komisjon, T-827/14, EU:T:2018:930, punkt 506).

91 Seega tuleb järeldada, et trahvisumma suurendamine korduvuse alusel ei ole vastuolus hageja vastutuse tuletatud laadiga.

[…]

96 Seetõttu tuleb esimese väite esimene osa tagasi lükata.

– Esimese väite teine osa, mille kohaselt on rikutud õigusnormi, kuna trahvi suurendamine korduvuse alusel, mis hõlmab DRAMi otsusele eelnenud perioodi, on vastuolus korduvuse mõiste hoiatava eesmärgiga

97 Seoses väitega, mille kohaselt trahvisumma suurendamine korduvuse alusel „hõlmab“ DRAMi otsusele eelnevat perioodi, tuleb teha sissejuhatavaid täpsustusi.

98 Seega tuleb kõigepealt tõdeda, et komisjon tuvastas hageja kui Tokini emaettevõtja vastutuse ajavahemikus 1. augustist 2009 kuni 23. aprillini 2012, välja arvatud osas, mis puudutab kulude suurenemise koosolekuid (vt eespool punkt 19). Seetõttu määras komisjon Tokinile solidaarselt hagejaga määratava trahvi põhisumma arvutamiseks rikkumise kestuse alusel kordajaks 2,72, mis vastab nimetatud rikkumisperioodile (vt eespool punkt 25).

99 Seejärel võttis komisjon hageja suhtes raskendava asjaoluna arvesse korduvust, kuna ta mõisteti süüdi DRAMi 19. mai 2010. aasta otsusega, mis puudutas ajavahemikus 1. juulist 1998 kuni 15. juunini 2002 toime pandud rikkumist, ning otsustas seejärel, et hagejale määratava trahvi põhisummat tuleb korduvuse tõttu suurendada 50% (vt eespool punkt 30).

100 Lõpuks kohaldas komisjon korduvuse alusel suurendamise arvutamisel seda 50% suurust protsenti trahvi põhisummale vastavalt 2006. aasta suuniste punktile 28. Sellega seoses leidis komisjon, et korduvus kuulus nende asjaolude hulka, mida tuleb arvesse võtta kõnealuse rikkumise raskusastme analüüsimisel, ja et sellisena ei olnud korduvus seotud rikkumise kestusega. Seetõttu leidis komisjon, et trahvisumma suurendamist korduvuse alusel ei tule arvutada mitte ainult perioodi alusel, mil see raskendav asjaolu kestis, vaid et korduvusest tulenevat suurendamise protsenti tuleb kohaldada kogu perioodi suhtes, mil hageja vastutas rikkumise eest (vt vaidlustatud otsuse põhjendused 1013 ja 1021).

101 Eeltoodust tuleneb, et hageja esimese rikkumise eest, mis pandi toime enne rikkumist käesolevas asjas, oli määratud karistus selle teise rikkumise toimepanemise ajal. Lisaks, kuna korduvuse alusel trahvi suurendamise protsenti kohaldati trahvi põhisummale, siis võtab see suurendamine arvesse rikkumisperioodi, mida kasutati selle põhisumma arvutamiseks. Sellest tuleneb, et korduvus kui trahvi põhisumma suurendamine hõlmab hagejale süüks arvatud rikkumise perioodi tervikuna, mis sisaldab peaaegu üheksa kuu pikkust ajavahemikku enne DRAMi otsuse vastuvõtmist 19. mail 2010.

102 Vastupidi aga sellele, mida väidab hageja, ei ole trahvisumma suurendamine korduvuse alusel käesoleva asja asjaoludel vastuolus korduvuse mõiste aluseks oleva loogikaga.

103 Sellega seoses tuleb meenutada, et komisjonil on ulatuslik kaalutlusõigus seoses trahvisumma kindlaksmääramisel arvesse võetavate asjaoludega, nagu asjale omased erilised asjaolud, asja kontekst ja trahvide hoiatav mõju, ilma et oleks vaja järgida mingit siduvat või ammendavat loetelu kriteeriumide kohta, mida kindlasti tuleb arvesse võtta (vt 8. veebruari 2007. aasta kohtuotsus Groupe Danone *vs.* komisjon, C-3/06 P, EU:C:2007:88, punkt 37 ja seal viidatud kohtupraktika).

104 Korduvuse tuvastamine ja konkreetsete asjaolude hindamine on aga osa sellest komisjoni kaalutlusõigusest (vt selle kohta ja analoogia alusel 8. veebruari 2007. aasta kohtuotsus Groupe Danone *vs.* komisjon, C-3/06 P, EU:C:2007:88, punkt 38). Nimelt, nagu meenutatud eespool punktis 77, on korduvuse arvessevõtmise eesmärk mõjutada ettevõtjaid, kellel on kalduvus rikkuda konkurentsieeskirju, muutma oma käitumist. Komisjon võib seega iga kord võtta arvesse asjaolusid, mis kinnitavad selliseid kõrvalekaldumisi, sh näiteks kõnealuste rikkumiste vahelist aega.

105 Mis puudutab maksimaalselt möödunud aega, et tuvastada ettevõtja suhtes korduvust, siis on juba otsustatud, et kahe rikkumise vahel kulunud lühem kui 10aastane periood andis tunnistust ettevõtja kalduvusest mitte teha kohaseid järeldusi sellest, kui tuvastatakse konkurentsieeskirjade rikkumine tema poolt (vt selle kohta 8. veebruari 2007. aasta kohtuotsus Groupe Danone *vs.* komisjon, C-3/06 P, EU:C:2007:88, punkt 40).

106 Mis puudutab lisaks korduvuse tuvastamiseks minimaalset ajavahemikku, siis leidis Üldkohus, et eespool punktis 105 meenutatud kohtupraktika kehtib veelgi enam olukorras, kus esimese rikkumise tuvastamise otsus ja teine rikkumine olid samaaegsed. Näiteks kohtuasjades, milles tehti 8. juuli 2008. aasta kohtuotsused BPB *vs.* komisjon (T-53/03, EU:T:2008:254) ja Lafarge *vs.* komisjon (T-54/03, ei avaldata, EU:T:2008:255), leidis Üldkohus, et hagejate suhtes tuvastatud varasemate rikkumiste ajalugu tõendas nende kalduvust mitte teha konkurentsieeskirjade rikkumise tuvastamisest kohaseid järeldusi, arvestades, et ehkki komisjon oli juba varem nende suhtes võtnud meetmeid otsustega, milles tuvastati esimene rikkumine, olid hagejad enam kui nelja aasta jooksul pärast seda, kui need otsused olid neile teatavaks tehtud, jätkanud aktiivselt kõnealuses kartellis osalemist (8. juuli 2008. aasta kohtuotsus BPB *vs.* komisjon, T-53/03, EU:T:2008:254, punkt 385, ja 8. juuli 2008. aasta kohtuotsus Lafarge *vs.* komisjon, T-54/03, ei avaldata, EU:T:2008:255, punkt 727).

107 Käesolevas asjas tuleb tõdeda, et esimese rikkumise eest karistati hagejat tõepoolest pärast käesolevas asjas kõne all oleva rikkumise algust. Siiski tuleb ka tõdeda, et hageja jätkas ajavahemikul 19. maist 2010 kuni 23. aprillini 2012 kartellis osalemist pärast seda, kui talle tehti teatavaks otsus esimese rikkumise tuvastamise kohta.

108 Neid asjaolusid arvestades tuleb märkida, et komisjon ei teinud hindamisviga, kui ta järeldas, et hageja poolt rikkumise jätkamine pärast seda, kui talle oli määratud esimene karistus, annab tunnistust tema kalduvusest mitte teha kohaseid järeldusi sellest, kui tuvastatakse, et ta on rikkunud konkurentsieeskirju. Nimelt, kuigi komisjon oli hageja suhtes DRAMi otsusega juba varem võtnud meetmeid, jätkas hageja kõnealuses kartellis osalemist peaaegu kahe aasta jooksul pärast seda, kui talle oli sellest otsusest teada antud. Seda järeldust ei lükka ümber pelk asjaolu, et hageja esitas koos Tokiniga komisjonile taotluse 2006. aasta koostööteatise alusel trahvisumma vähendamiseks, kuna see asjaolu ei kõrvalda asjaolu, et hageja osales pärast esimese karistuse määramist teises rikkumises.

109 Lisaks ei lükka seda järeldust ümber asjaolu, et vaidlustatud otsuses tunnistati hageja vastutavaks ainult emaettevõtjana oma tütarettevõtja kartellis osalemise eest, nagu nähtub eespool punktist 91. Eesmärk karistada konkurentsieeskirjadega vastuolus oleva tegevuse eest ja hoiatavate karistuste abil hoida ära sellise tegevuse kordumine oleks nimelt ohus, kui esimese rikkumisega seotud ettevõtja oleks suuteline muutma korduvuse eest karistamise võimatuks või iseäranis keeruliseks ning järelikult vältima karistamist sellega, et ta muudab oma õiguslikku struktuuri, omandades tütarettevõtja, kelle suhtes ei saadud menetlust läbi viia seoses esimese rikkumisega, kuid kes osales uue rikkumise toimepanemises (vt selle kohta 5. märtsi 2015. aasta kohtuotsus komisjon jt *vs.* Versalis jt, C-93/13 P ja C-123/13 P, EU:C:2015:150, punkt 92).

110 Lisaks ei toeta apellandi viidatud 11. märtsi 1999. aasta kohtuotsus Thyssen Stahl *vs.* komisjon (T-141/94, EU:T:1999:48) tema seisukohta. Selles kohtuotsuses leidis Üldkohus, et komisjoni otsuses on rikutud õigusnormi, kuna suurem osa hageja suhtes arvesse võetud rikkumisperioodist eelnes sellele otsusele, millega teda oli karistatud sarnaste rikkumiste eest (11. märtsi 1999. aasta kohtuotsus Thyssen Stahl *vs.* komisjon, T-141/94, EU:T:1999:48, punktid 617 ja 618).

111 Ent erinevalt kohtuasjast, milles tehti 11. märtsi 1999. aasta kohtuotsus Thyssen Stahl *vs.* komisjon (T-141/94, EU:T:1999:48), tuleb käesoleval juhul tõdeda, et kuna hageja osales kõnealuses rikkumises ajavahemikus 1. augustist 2009 kuni 23. aprillini 2012 ja kuna DRAMi otsus tehti 19. mail 2010, siis toimus suurem osa kõnealusest rikkumisest pärast selle otsuse vastuvõtmist, sest hageja oli rikkumises osalemist jätkanud ligi kahe aasta vältel pärast seda, kui talle oli sellest otsusest teada antud (vt eespool punktid 107 ja 108).

112 Seega ei ole komisjon rikkunud õigusnormi, kui ta leidis, et asjaolu, et hageja suhtes on juba rikkumine tuvastatud ja et vaatamata sellele ning määratud karistusele jätkas ta ligi kahe aasta vältel EL toimimise lepingu sama sätte sarnases rikkumises osalemist, kujutab endast korduvust.

113 Seetõttu tuleb esimese väite teine osa tagasi lükata.

– Esimese väite kolmas osa, mille kohaselt on rikutud proportsionaalsuse põhimõtet, kuna trahvi suurendamine korduvuse alusel hõlmas DRAMi otsusele eelnenud perioodi

114 Mis puudutab korduvuse alusel trahvi suurendamise arvutamist, siis tuleb märkida, et 2006. aasta suunistega on kooskõlas see, et komisjon suurendas hagejale määratud trahvi põhisummat korduvuse alusel. Nimelt, nagu nähtub selgelt nende suuniste punktidest 28 ja 29, on nii raskendavad asjaolud – nagu korduvus – kui ka kergendavad asjaolud tegurid, mis õigustavad trahvi põhisumma muutmist ehk selle summa suurendamist või vähendamist. Korduvus on seega raskendav asjaolu, mis õigustab trahvi põhisumma suurendamist, mis väljendub selle põhisumma suurendamises teatud protsendi võrra.

115 Mis puudutab selle suurendamise proportsionaalsust, siis tuleb meenutada, et väljakujunenud kohtupraktika kohaselt on komisjonil kaalutlusõigus iga trahvi summa kindlaksmääramisel ja ta ei ole selle tarvis kohustatud kohaldama kindlat matemaatilist valemit (vt 13. septembri 2010. aasta kohtuotsus Trioplast Wittenheim *vs.* komisjon, T-26/06, ei avaldata, EU:T:2010:387, punkt 142 ja seal viidatud kohtupraktika).

116 Lisaks on korduvus üks asjaoludest, mis õigustab trahvi põhisumma olulist suurendamist. Korduvus kujutab endast nimelt tõendit selle kohta, et varem määratud karistus ei olnud piisavalt hoiatav (vt 8. juuli 2008. aasta kohtuotsus BPB *vs.* komisjon, T-53/03, EU:T:2008:254, punkt 398 ja seal viidatud kohtupraktika).

117 Lisaks tuleb märkida, et proportsionaalsuse põhimõte nõuab, et ettevõtja kalduvuse mitte järgida konkurentsieeskirju hindamisel tuleb arvesse võtta aega, mis jääb asjaomase rikkumise ja varasema konkurentsieeskirjade rikkumise vahele. Konkurentsiõiguse valdkonnas komisjoni aktide üle kohtuliku kontrolli teostamise raames võidakse Üldkohtul ja vajaduse korral Euroopa Kohtul paluda seega kontrollida, kas komisjon järgis nimetatud põhimõtet, kui ta suurendas määratud trahvi korduvuse alusel, ning iseäranis, kas sellisel suurendamisel võeti eelkõige arvesse aega, mis kulus asjaomase rikkumise ja varasema konkurentsieeskirjade rikkumise vahel (17. juuni 2010. aasta kohtuotsus Lafarge *vs.* komisjon, C-413/08 P, EU:C:2010:346, punkt 70).

118 Käesolevas asjas tuginevad hageja argumendid, millega soovitakse tõendada, et trahvisumma suurendamine korduvuse alusel ei olnud proportsionaalne, esimesena asjaolule, et teda oli juba karistatud kõnealuse rikkumise eest.

119 See argument tuleb kohe tagasi lükata. Nagu meenutatud eespool punktides 75 ja 77, tähendab trahvisumma suurendamine korduvuse alusel ühelt poolt seda, et isik pani toime uued rikkumised pärast seda, kui teda on karistatud sarnaste rikkumiste eest, ja teiselt poolt on selle eesmärk just nimelt tagada komisjoni tegevuse hoiatav mõju. Seetõttu lisatakse trahvisumma suurendamine korduvuse alusel rikkumise eest määratud trahvi summale.

120 Teisena tuginevad hageja argumendid lühikesele ajavahemikule, mis möödus ajast, mil hageja sai Tokini emaettevõtjaks, kuni DRAMi otsuse vastuvõtmiseni, ehk üheksale kuule, mistõttu hagejal ei olnud võimalik vältida oma tütarettevõtja osalemist kartellis. Samuti vastutas hageja kartelli eest üksnes seetõttu, et ta omandas oma tütarettevõtja, ning osales selles rikkumises vaid lühikese aja jooksul, samas kui tema tütarettevõtja osales selles juba mitu aastat.

121 Sellega seoses tuleb meenutada, et kuna hagejale kuulusid kõik Tokini aktsiad 1. augustist 2009 kuni 31. jaanuarini 2013, siis eeldati, et ta avaldas sel perioodil sellele tütarettevõtjale otsustavat mõju, mistõttu moodustasid hageja ja tema tütarettevõtja ühe ettevõtja ELTL artikli 101 tähenduses (vt eespool punkt 62). Käesolevas asjas ei vaidle hageja pealegi vastu eeldusele, et ta avaldas tegelikult otsustavat mõju oma tütarettevõtjale asjaomasel rikkumisperioodil (vt eespool punkt 58). Seega oli hageja võimeline takistama Tokini kartellis osalemise jätkumist pärast DRAMi otsust.

122 Lisaks, nagu on märgitud eespool punktis 108, annab see, et hageja jätkas asjaomast rikkumist, tunnistust tema kalduvusest mitte teha kohaseid järeldusi sellest, et tema suhtes tuvastati juba konkurentsieeskirjade rikkumine, arvestades, et tema suhtes oli komisjon juba varem võtnud DRAMi otsusega meetmed ja et ta jätkas siiski ligi kahe aasta vältel kartellis osalemist pärast seda, kui talle oli teada antud sellest otsusest.

123 Lisaks, nagu meenutati eespool punktis 109, oleks eesmärk karistada konkurentsieeskirjadega vastuolus oleva tegevuse eest ohus, kui esimese rikkumisega seotud ettevõtja oleks suuteline muutma korduvuse eest karistamise võimatuks või iseäranis keeruliseks ning järelikult vältima korduvuse eest karistamist sellega, et ta muudab oma õiguslikku struktuuri, omandades tütarettevõtja, kelle suhtes ei saadud menetlust läbi viia seoses esimese rikkumisega, kuid kes osales uue rikkumise toimepanemises.

124 Kuna komisjon tuvastas eelkõige hageja kalduvuse eirata konkurentsieeskirju ja kuna korduvuse alusel võib trahvi suurendada vastavalt 2006. aasta suuniste punkti 28 esimesele taandele kuni 100%, tuleb neil asjaoludel järeldada, et komisjon ei rikkunud proportsionaalsuse põhimõtet, kui ta suurendas hagejale määratava trahvi põhisummat 50%.

125 Kõike eeltoodut arvestades tuleb esimese väite kolmas osa ja seega esimene väide tervikuna tagasi lükata.

Kolmas väide, mis puudutab hagejale määratud trahvide arvutamist

[…]

– Kolmanda väite esimene etteheide, mis puudutab hagejale korduvuse alusel määratud trahvi vähendamata jätmist 3% võrra

130 Kolmanda väite esimeses etteheites leiab hageja sisuliselt, et komisjon tegi vea, keeldudes korduvuse tõttu talle määratud trahvi vähendamisest 3% võrra, kuigi sellist vähendamist kohaldati trahvi põhisummale, mis määrati Tokinile solidaarselt hagejaga. Kõigepealt on see vähendamata jätmine vastuolus hageja kui emaettevõtja vastutuse tuletatud laadiga, seejärel tõi see kaasa ülemäära suure trahvi, mis moodustas enam kui poole sellest trahvisummast, mis määrati talle solidaarselt Tokiniga, ning lõpuks ei ole see piisavalt põhjendatud.

131 Komisjon vaidleb neile argumentidele vastu.

132 Käesolevas asjas tuleb ühelt poolt tõdeda, et Tokinile solidaarselt hagejaga määratud trahvi suurendamine korduvuse alusel 50% trahvi põhisummast, mida vähendati 15% võrra, mida komisjon tegi nende koostöö eest 2006. aasta koostööteatise alusel, vastab 2006. aasta suuniste punkti 28 tähenduses raskendavale asjaolule (vt eespool punkt 31).

133 Teiselt poolt vastab Tokinile solidaarselt hagejaga määratud trahvi põhisumma 3% vähendamine, kuna nende osalemine kulude suurenemise koosolekutel ei olnud tõendatud ega olnud tõendeid, et nad olid nendest koosolekutest teadlikud, kergendavale asjaolule 2006. aasta suuniste punkti 29 alusel (vt eespool punkt 29).

134 Ent nagu on meenutatud eespool punktis 114, on nii raskendavad kui ka kergendavad asjaolud tegurid, mis õigustavad trahvi põhisumma muutmist ehk vastavalt selle summa suurendamist või vähendamist. Neid muutusi ei saa seega kohaldada üksteise suhtes.

135 Käesolevas asjas õigustab korduvus raskendava asjaoluna seega trahvi põhisumma suurendamist. Järelikult arvutas komisjon õigesti trahvi 50% suurendamise korduvuse alusel, kohaldades seda trahvi põhisummale, mis määrati Tokinile solidaarselt hagejaga, võtmata arvesse selle põhisumma võimalikku vähendamist kergendavate asjaolude alusel, antud juhul 3% võrra, kuna ei olnud tõendatud, et hageja ja tema tütarettevõtja osalesid kulude suurenemise koosolekutel.

136 Seda järeldust ei lükka ümber hageja argument tema kui emaettevõtja vastutuse tuletatud laadi kohta. Nagu nähtub eespool punktidest 86 ja 87, on korduvus tegur, mis iseloomustab konkreetselt hageja tegevust ja mis võib õigustada talle raskema karistuse määramist kui see, mis tuleneb sellest, et talle pannakse süüks tema tütarettevõtja toime pandud rikkumine.

137 Lisaks ei saa nõustuda hagejaga, kui ta väidab, et talle korduvuse alusel määratud trahvisumma on ülemäära suur, kuna see vastab enam kui poolele trahvi põhisummast, mis määrati talle solidaarselt Tokiniga. Nimelt tugineb hageja tees ekslikule oletusele, et trahvi põhisumma 3% vähendamine on kohaldatav trahvi põhisumma suurendamisele 50% võrra (vt eespool punktid 134 ja 135).

138 Lisaks ei esita hageja ühtegi konkreetset argumenti põhjendamiskohustuse väidetava rikkumise kohta esitatud etteheite põhjendamiseks. Igal juhul tuleneb hagejale määratud trahvi arvutamine, mis vastab korduvuse alusel suurendamisele, ühemõtteliselt vaidlustatud otsuse põhjendustest 1011–1013 koostoimes 2006. aasta suuniste punktiga 28, millele viitavad eespool viidatud põhjendused.

139 Kolmanda väite esimene etteheide tuleb seega tagasi lükata.

[…]

Esitatud põhjendustest lähtudes

ÜLDKOHUS (üheksas koda laiendatud koosseisus)

otsustab:

1. Jätta hagi rahuldamata.

2. Jätta Nec Corpi kohtukulud tema enda kanda ja mõista temalt välja Euroopa Komisjoni kohtukulud.

Costeira Gratsias Kancheva

Kuulutatud avalikul kohtuistungil 29. septembril 2021 Luxembourgis.

Allkirjad